

פנינת הפרקליט

טור שבועי בעריכת עורכי הדין: אהרן (רוני) הרניק ורותם גלעדי משרד עו"ד אלון רום, הרניק, גלעדי

"נהיגה קטלנית"

עו"ד אהרן (רוני) הרניק

"נהג המתקרב למעבר חצייה שחלקו הימני (בכיוון נסיעתו) מוסתר על ידי רכב אחר, מצווה לוודא תחילה שעל המעבר אין הולכי רגל שהחלו בחציית הכביש, ולצורך כך אף נקבע שעליו להאט את מהירות נסיעתו עד כדי יכולת לעצור על אתר. ולהיפך, נהג שהחליט בנסיבות מסוג זה לחצות את המעבר ובמהירות שאינה מאפשרת לו עצירה, מותר להניח לחובתו את כל אלה: א. הוא צפה שהולכי רגל ימצאו על פני מעבר חצייה. ב. הוא היה מודע שפגיעה בנסיבות אלה בהולכי הרגל עלולה להיות קטלנית. ג. כתוצאה מהאמור הוא נטל על עצמו סיכון בלתי סביר לגרימת התוצאה הקטלנית, אף שקיווה כי תוצאה זו לא תתרחש.

לשווא יטען הנהג כי לא התכוון לפגוע באיש וכי היה בטוח כי יצליח לחצות את הצומת בבטחה או שלא ראה את הרכב או הולך הרגל בו פגע. טענות אלה מאבדות ממשמעותן נוכח המעשה שיש בו סטייה קשה וחריגה מהנורמה ושממשמעותו התיאורטית הנה סיכון חיי אדם. משמעות גישה זו הינה הרשעת הנהגים בעבירת ההריגה שהנה חמורה שבעתיים מעבירת גרם מוות ברשלנות והענישה עליה עלולה להיות קשה ביותר.

לעניין זה השלכות גם בנוגע לטענות אותן מעלה נאשם בנהיגה קטלנית בבית משפט. טענה כגון "ידעתי שהצומת פנויה כי כך ראיתי" עדיפה (במידה וניתן להוכיחה) על פני הטענה "לא הבחנתי שהצומת סואן". הטענה הראשונה מקעקעת את היסוד הנפשי של האדישות וקלות הדעת בעוד שהאחרונה עדיין עלולה להצביע על סטייה בלתי סבירה מהנורמה שכן על הנהג להניח שבצומת עוברים רכבים. זאת ועוד, הטענה כי נהג לא הבחין באור האדום שכן דעתו הוסחה כתוצאה מדבר כלשהו יכולה להעתיק את הדיון מגדרי עבירת ההריגה לגדרי עבירת הרשלנות.

לסיכום העניין יאמר כי בעבירות הנהיגה הקטלנית היטשטש הגבול המפריד בין עבירת ההריגה לבין עבירת גרם המוות ברשלנות. במקרים בהם המעשה מהווה סטייה קשה מהנורמה יסתפקו בתי המשפט בהוכחת הסטייה הקשה שבמעשה על מנת להוכיח גם את הלך מחשבתו של הנהג הפוגע. נסיעה זהירה.

רוני הרניק, עו"ד

* כל המידע הנכלל בטור זה הינו בבחינת מידע כללי בלבד, ואינו בגדר חוות דעת או ייעוץ משפטי מוסמך. על הקורא לקבל עצה מקצועית לפני כל פעולה משפטית או אחרת המסתמכת על האמור בטור.

* אם ברצונכם להעלות נושא כלשהו לדיון בתחומי המשפט הפלילי, המוניציפלי, המסחרי והמקרקעין, ו/או להגיב ו/או לשאול על הכתוב הנכם מוזמנים לפנות למערכת העיתון בטל': 03 - 6320333 או לפנות דרך אתר האינטרנט של העיתון בכתובת: www.ononews.com

הנה תאור מעשה המוכר לרוב ציבור הנהגים במדינת ישראל: אדם נוהג ברכבו במהירות גבוהה כאשר הוא מתקרב לצומת. מתוך תקווה להספיק ולעבור את הצומת באור ירוק לוחץ הנהג על דוושת הגז ומגביר את מהירות מכוניתו. מעט לפני ההגעה לצומת מתחלף הרמזור מירוק לצהוב ומיד לאדום. הנהג נכנס לצומת באור אדום וחולף על פני מכוניות אחרות שנכנסות לצומת מנתיב אחר. מעשה זה ידוע במחוזותינו בשם "לגנוב צומת". פעמים רבות מסתיים העניין במספר דקות אותן "הרוויח" הנהג. פעמים רבות אחרות מסתיים העניין במוות.

בתי המשפט התלבטו כיצד יש להתייחס לאותו נהג קטלני ובאיהז עבירה ניתן להאשימו. האם יש להאשימו בעבירת גרם מוות ברשלנות שפירושה אי ראיית הנולד מקום שאדם סביר יכול וצריך לראותו, או שמא יש להאשימו בעבירת ההריגה שהיא מטיבה דורשת את ראיית הנולד, קרי, גרימת מותו של אדם? חשוב לציין כי עבירת ההריגה מחייבת שהנהג יהיה לפחות קל דעת או אדיש לגבי הידיעה כי במעשהו הוא עלול לגרום למותו של אדם אחר.

אחת הטענות הנפוצות הינה כי רבים מהנהגים הקטלניים הינם בני טובים, אנשים נורמטיביים שחלקם תרמו רבות לחברה וכי מעולם לא עלה על דעתם לפגוע בזולתם. קשה להעלות על הדעת כי אנשים שכאלה יהיו אדישים או קלי דעת כאשר למותם של אנשים אחרים ועל אחת כמה וכמה כאשר מדובר בתוצאה ישירה ממעשיהם שלהם. הכיצד זה ניתן לטעון כי אנשים שכאלה יהרגו אדם אחר? השאלה מתחדדת כאשר בוחנים את הסיכון לחייהם של הנהגים הקטלניים עצמם. הרי לא יעלה על הדעת כי אותם נהגים היו קלי דעת או אדישים לחייהם שלהם ומכיוון שכן הרי שלא יתכן כי מתקיים היסוד הנפשי הנדרש בעבירת ההריגה.

נראה כי בתי המשפט בחרו שלא לקבל טענות אלה. במקרים רבים נקבע כי היה והמעשה מהווה סטייה קשה ובוטה מהנורמה (רשלנות רבתי) הדבר מצביע אוטומטית על קלות דעת ו/או אדישות של הנהג לחייו ולחיי זולתו.

כך בבית המשפט העליון במקרה של "גניבת צומת" שהסתיימה במוות:

"נרמה כי אין צורך לומר שנהג הנוטל את הסיכון לחצות צומת באור אדום, הינו מודע לאפשרות שמעשה זה עלול לגרום לתוצאה קטלנית. יתר על כן, לחובת המערער ניצב נתון נוסף, וכוונתי לכך שהוא שעט לתוך הצומת במהירות גבוהה, ויש בכך כדי לתמוך בגרסת המשיבה לפיה החליט המערער "לגנוב" את הצומת, מתוך תקווה שיוכל להקדים את הרכבים האחרים שהחלו בתנועה לתוכו, ומבלי שהוא או אחרים יינזקו. הלך רוח זה די בו כדי לבסס הרשעה בעבירת ההריגה".

כך במקרה של אי עצירה במעבר חצייה שהסתיים במוותה של קשישה: